

ADRODDIAD I'R CABINET

2 Mehefin, 2015

Aelod Cabinet:	Cynghorydd Gareth Thomas
Pwnc:	Dyfodol Darpariaeth addysg yn Nalgylch Y Berwyn
Swyddog Cyswllt:	Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol

Pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw adrodd i'r Cabinet yn dilyn cyfnod ymgynghori statudol ar y cynnig i gau Ysgol Bro Tegid, Ysgol Beuno Sant ac Ysgol Y Berwyn a sefydlu Campws Dysgu 3-19, ("Y Campws"), ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn nhref Y Bala. Byddai'r Campws yn gwasanaethu disgyblion presennol Ysgol Bro Tegid, Beuno Sant, ac Ysgol Y Berwyn.

Y penderfyniad a geisir

- Cymeradwyo'r cynnig i gau Ysgol Bro Tegid, Ysgol Beuno Sant ac Ysgol y Berwyn ar 31 Awst 2018 a sefydlu Campws Dysgu 3-19 Cyfrwng Cymraeg statws Gwirfoddol a Reolir, (VC), ar safle presennol Ysgol y Berwyn i agor ar 1 Medi 2018.
- Cymeradwyo cyhoeddi rhybuddion statudol ar y cynnig yn (i) uchod yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013.
- Yn dilyn ystyried sylwadau'r ymgynghoriad yn gysylltiedig â phwysigrwydd penodi pennaeth a'r angen iddo gael ei benodi o flaen amser, cymeradwyo penodi a chyllido pennaeth y Campws Dysgu 3-19 o arbedion y cynllun, am o leiaf blwyddyn cyn agor yr ysgol ym Medi 2018.

Barn yr aelodau lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

---

1. CYFLWYNIAD

- 1.1** Pwrpas yr adroddiad hwn yw cael penderfyniad Cabinet y Cyngor i barhau neu beidio ar y cynnig i ad-drefnu darpariaeth addysg yn nalgylch Y Berwyn, Y Bala. Gofynnir i'r Cabinet:
  - Ystyried y sylwadau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol a'r ymateb i'r sylwadau hynny
  - Penderfynu parhau â'r cynnig yn ei ffurf bresennol ai peidio
  - Cymeradwyo cyhoeddi rhybuddion statudol pe bai penderfyniad i gefnogi'r cynnig
- 1.2** Mae'r Cyngor wedi bod yn gweithredu Strategaeth 'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd' ers ei mabwysiadu yn Ebrill 2009. Yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, penderfynodd y Cabinet ar 'Gynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' gan ei sylfaenu ar y strategaeth hon. Yn unol â'r Strategaeth cafwyd trafodaethau ynglŷn â darpariaeth addysg yn nalgylch Y Berwyn ers 2009.
- 1.3** Cyflwynwyd adroddiad gerbron y Cyngor Llawn ar Orffennaf 15, 2010 ynglŷn ag ad-drefnu ysgolion dalgylch Y Berwyn. Mae'r adroddiad yn gyd-destun i'r adroddiad yma a cheir copi, yn ogystal â chopiau adroddiadau

a dogfennau perthnasol eraill ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion a www.gwynedd.gov.uk/ycabinet.

- 1.4 Cynhaliwyd cyfnod o ymgynghori statudol rhwng 13 Rhagfyr 2010 a 4 Chwefror 2011.
- 1.5 Cyflwynwyd adroddiad pellach gerbron y Cyngor Llawn ar 12 Mai 2011, ac fe gytunwyd ar yr argymhellion canlynol:
  - i. *cymeradwyo'r bwriad i gau Ysgol Bro Tegid, Ysgol Beuno Sant ac Ysgol Y Berwyn ar 31 Awst 2015*
  - ii. *cymeradwyo'r bwriad i sefydlu Ysgol Gymunedol ar safleoedd Ysgol Y Berwyn ac Ysgol Beuno Sant i dderbyn disgyblion rhwng oedran 3-19 fel rhan o'r bwriad o sefydlu Campws Dysgu Gydol Oes yn Y Bala, i agor ar 1 Medi 2015*
  - iii. *cymeradwyo cau Ysgol y Parc erbyn 31 Awst 2012, ac i ddarparu lle ar gyfer y disgyblion hynny yn Ysgol OM Edwards, Llanuwchllyn, gan wneud gwaith uwchraddio i Ysgol OM Edwards*
- 1.6 Rhwng 2010 a 2012, bu newid yn nulliau Llywodraeth Cymru o gyllido prosiectau mawr, ac roedd yna ansicrwydd am argaeledd cyllid ar gyfer cyllido'r Campws Dysgu Gydol Oes yn Y Bala. Penderfynodd y Cyngor warantu'r cyllid ar gyfer gwneud gwelliannau yn Ysgol OM Edwards, ond ni aethpwyd ati i ad-drefnu yng ngweddill y dalgylch.
- 1.7 Fe gaeodd Ysgol Y Parc ar 31 Awst 2013, ac fe wnaethpwyd gwelliannau gwerth £1miliwn i Ysgol OM Edwards erbyn Medi 2013.
- 1.8 Wedi cyfnod o oedi, cyflwynwyd adroddiad pellach gerbron y Cabinet ar 1 Ebrill 2014, ble y cytunwyd i:
  - i. *Rhoi caniatâd i ehangu'r gwaith i alluogi llunio ystod o fodelau fyddai'n cyfarch agweddau strategol, rheolaethol a/neu lywodraethol ar gyfer y dalgylch yn ei gyfarwydd, gyda'r bwriad o gyflwyno argymhellion penodol ar gyfer ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013*
  - ii. *Rhoi awdurdod i gynnal asesiad er adnabod a mesur yr angen yn y dalgylch ar gyfer darpariaeth addysg o gategori a dynodiad penodol ac i gyfarch anghenion y broses o adnabod yr argymhellion fel y nodir yn i. Uchod.*
  - iii. *Gan fod un o ysgolion y dalgylch yn ysgol wirfoddol a gynorthwyir yr Eglwys yng Nghymru, (VA), dirprwyo'r hawl i'r Aelod Cabinet Addysg, Plant a Phobl Ifanc gynnal rhag-ymgynghoriad gyda'r Eglwys yng Nghymru yn unol â gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013.*
- 1.9 Yn dilyn hyn, ail-sefydlwyd y Panel Adolygu Dalgylch (PAD), ac fe gynhaliwyd cyfarfodydd ar 6 Mai 2014 a 14 Ionawr 2015. Yn ystod y cyfnod yma cynhaliwyd 3 cyfarfod ychwanegol gyda phenaethiaid ysgolion y dalgylch er mwyn trafod materion addysgiadol ac addysg yn ogystal. Trafododd y Panel ystod eang o dystiolaeth, gan gynnwys ystadegau'r gwahanol ysgolion, cefndir ariannol, canllawiau newydd y Llywodraeth ar ymdrin â chynigion ad-drefnu ysgolion a'r Rheoliadau newydd ddaeth i rym ar sefydlu ffederasiynau rhwng ysgolion.
- 1.10 Bu amrywiol drafodaethau rhwng Ebrill 2014 ac Ionawr 2015. Er bod Ysgol OM Edwards yn rhan o'r ad-drefnu blaenorol, bu'r ysgol yn rhan o'r ystyriaethau wrth ddatblygu gwahanol fodelau ar gyfer ystyriaeth bellach. Cynhaliwyd y cyfarfod PAD diweddaraf ar 14 Ionawr 2015 ble cyflwynwyd gwaith cefndirol yn seiliedig ar y dalgylch cyfan. Roedd hyn yn cynnwys rhestr hir o fodelau, y ffordd ymlaen arfaethedig, (h.y. y cyfeiriad ar hyn o bryd), ac eglurhad o'r prosesau statudol.
- 1.11 Trwy raglen Llywodraeth Cymru - *'Rhaglen Ysgolion yr unfed Ganrif ar Hugain'*, mae swm o £9.27miliwn, (cyfraniad o £4.635m Llywodraeth Cymru, £4.635m Cyngor Gwynedd), wedi ei glustnodi ar gyfer dalgylch Y Berwyn. Bydd angen cyflwyno achos busnes cynhwysfawr mewn tri cham i ddenu'r arian. Mae cam cyntaf yr achos busnes wedi ei gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru, ond bu cryn herio ar gynladwyedd yr ysgolion gwledig a'r ddarpariaeth ôl-16. Er bod Llywodraeth Cymru wedi ei argyhoeddi am y tro o'r angen i gadw'r ddarpariaeth wledig yn y dalgylch ynghyd â'r ddarpariaeth ôl-16, gall y bydd y materion yma'n cael eu codi

unwaith eto wrth i gamau 2 a 3 yr achos busnes gael eu cyflwyno. Bydd hyn yn digwydd yn ystod y misoedd nesaf.

2 CEFNDIR - DEWIS Y MODEL FFAFREDIG

2.1 Trafodwyd nifer fawr o fodelau, cyn cytuno ar restr hir:

Model 1	Gwneud dim.
Model 2	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu Campws Dysgu (CD) ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala • Yna creu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y CD a'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn.
Model 3	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CD ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala. • Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gan greu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y ffederasiwn a'r CD.
Model 4	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn a Bro Tegid a chreu CD ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala. • Sefydlu Ymddiriedolaeth Gydwethio Leol rhwng Ysgol Beuno Sant a'r CD • Ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn yn parhau fel ag y maent.
Model 5	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid, Beuno Sant, OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a chreu CD dalgylchol ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala
Model 6	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CD ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala • Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gyda'r CD.
Model 7	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CD ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala • Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn • Cydweithio rhwng yr Ysgol Ardal Aml-safle 'r CD.
Model 8	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CD ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala • Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn • Cynllunio i ffedereiddio'r CD a'r Ysgol Ardal Aml-safle wledig.

2.2 Gwerthuswyd modelau'r rhestr hir wrth grynhoi prif fanteision ac anfanteision yn erbyn ffactorau penodol. Defnyddiwyd ffactorau'r strategaeth 'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd', ffactorau yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013), gweledigaeth dalgylch Y Berwyn a ffactorau perthnasol eraill.

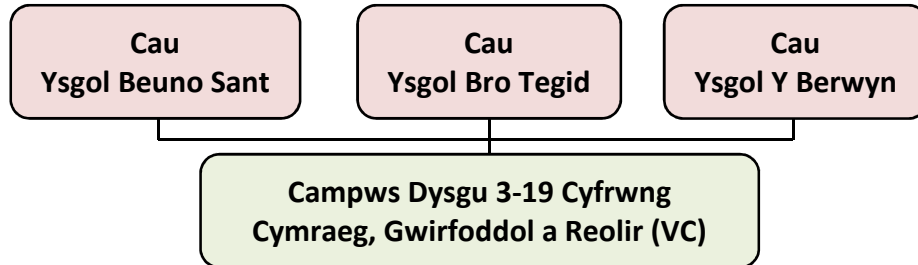
2.3 Adroddwyd hyn i'r Cabinet ar 17 Chwefror 2015 **lle cymeradwywyd yr argymhellion canlynol:**

- i I ymgymryd â phroses o ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 i gau Ysgol Bro Tegid, Ysgol Beuno Sant ac Ysgol y Berwyn. Y bwriad yw y bydd yr ysgolion yn cau ar 31 Awst 2018.*
- ii. I ymgymryd â phroses o ymgynghori statudol yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ar yr opsiwn a ffafrir, sef i sefydlu Campws Dysgu Gydol Oes 3-19 Cyfrwng Cymraeg statws gwirfoddol a reolir, (VC), ar safle presennol Ysgol Y Berwyn. Y bwriad yw y bydd yr ysgol yn agor ar 1 Medi 2018.*
- iii. I ymgymryd â phroses o ymgynghori statudol ar ffedereiddio tair ysgol wledig dalgylch Y Berwyn, sef Ysgolion Bro Tryweryn, Ffridd y Llyn ac OM Edwards.*

2.4 Bydd y broses ymgynghori statudol ar ffedereiddio tair ysgol wledig dalgylch Y Berwyn yn digwydd yn y dyfodol ac yn broses ar wahân i'r broses ymgynghori statudol sydd yn destun trafod yr adroddiad hwn i'r Cabinet.

3. Y CYNNIG

3.1 Bydd Ysgol Bro Tegid ac Ysgol Beuno Sant yn cau, a bydd y ddarpariaeth addysgol a ddarperir ganddynt yn cael ei darparu yn y Campws Dysgu 3-19. Bydd Ysgol y Berwyn hefyd yn cau, a bydd addysg ar gyfer disgyblion o oedran ysgol uwchradd yn cael ei darparu yn y Campws Dysgu. Bydd y Campws Dysgu yn cael ei ddatblygu ar safle presennol Ysgol y Berwyn.

3.2 Golyga hyn **gau 3 ysgol**:

- Ysgol Bro Tegid
- Ysgol Beuno Sant
- Ysgol y Berwyn

3.3 Golyga hyn **sefydlu Campws Dysgu 3-19, Cyfrwng Cymraeg Gwirfoddol a Reolir, (VC), Eglwys yng Nghymru** ar un safle yng nghanol tref Y Bala, ar safle presennol Ysgol y Berwyn.

3.4 Bydd safleoedd ysgolion Bro Tegid a Beuno Sant yn cau ac ni fyddai'r safleoedd hyn yn ail-agor.

Bydd y cynnig yn:

- Gwella safonau addysg, drwy alluogi hyblygrwydd ar draws holl oedrannau fel bod rhannu adnoddau, staff a chyfleusterau yn dod yn arfer safonol
- Cael effaith ar faint ac amrediad oedran o fewn dosbarthiadau
- Yn gwella cyflwr a safon stad ysgolion tref Y Bala yn sylweddol wrth fuddsoddi £9.27miliwn
- Yn gwella effeithlonrwydd stad ysgolion Cyngor Gwynedd
- Galluogi system uwch reoli modern newydd, fydd yn rhyddhau'r pennaeth o'r dosbarth, yn cynnig hyblygrwydd gyda'r strwythur staffio ar draws y sectorau, ac yn darparu cyfleoedd gyrfa newydd
- Yn lleihau llefydd gweigion y dalgylch
- Yn rhoi oddeutu £85,000 o arbedion refeniw, ac yn rhesymoli amrediad cost y disgybl yn y dalgylch
- Diogelu ac yn cryfhau'r ddarpariaeth ôl-16 yn y dalgylch
- Creu adnodd newydd fyddai ar gael at ddefnydd disgyblion ysgolion gwledig y dalgylch a'r gymuned leol y tu allan i oriau arferol ysgol

4. CYFNOD YMGYNGHORI STATUDOL

4.1 Yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a gofynion statudol y Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013), cynhaliwyd cyfnod ymgynghori statudol ar y cynnig gydag ymgynghorai perthnasol rhwng 13 Mawrth ac 13:00 o'r gloch ar 28 Ebrill 2015.

4.2 Paratowyd dogfen ymgynghori statudol, yn unol â gofynion ac arweiniad y Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013). Ar gychwyn y cyfnod ymgynghori statudol dosbarthwyd y ddogfen i'r ymgynghorai perthnasol, gan sicrhau bod copïau caled yn cael eu hanfon i'r ysgolion at sylw'r rhieni, llywodraethwyr a'r staff. Mae'r ddogfen a holl ddogfennaeth y pecyn cefndirol ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion.

4.3 Derbyniwyd 220 o ymatebion i'r ymgynghoriad statudol gan gynnwys ymatebion gan ddisgyblion, staff, llywodraethwyr a rhieni unigol, yn ogystal â'r cyrff canlynol:

- Cyngor Tref Y Bala
- Cyngor Cymuned Llangywer
- Cyngor Cymuned Llanuwchllyn
- UCAC
- Estyn
- Bwrdd Addysg Statudol Esgobaeth Bangor, Yr Eglwys yng Nghymru

- Corff Llywodraethol Ysgol Y Berwyn
- Corff Llywodraethol Ysgol Bro Tegid
- Corff Llywodraethol Ysgol Beuno Sant
- Corff Llywodraethol Ysgol O M Edwards
- Corff Llywodraethol Ysgol Ffridd y Llyn
- Corff Llywodraethol Ysgol Bro Tryweryn
- 2 Aelod Lleol Dalgylch Y Berwyn
- Esgob Bangor
- Esgob Llanelwy
- Mudiad Meithrin
- Grŵp Cynefin
- Swyddog Pobl Ifanc Egniöl

Mae'r ymatebion i gyd, yn dilyn dileu manylion personol a'r ymatebion na ddylid eu cyhoeddi yn unol â dymuniad yr ymatebwyr, i'w gweld yn llawn ar wefan y Cyngor yn www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion. Mae manylion pellach yn gysylltiedig â'r ymatebion isod:

Nifer Yr Ymatebion Gan Nodi Cysylltiad Gydag Ysgol						
Ysgol Bro Tegid	Ysgol Beuno Sant	Ysgol y Berwyn	Ysgol Bro Tryweryn	Ysgol Ffridd y Llyn	Ysgol OM Edwards	Arall
15	117	45	4	8	8	-
Cyfanswm = 197						
Un ar ddeg ymateb wedi nodi 2 ysgol gysylltiedig / Un ymateb wedi nodi 3 ysgol gysylltiedig / Un ymateb wedi nodi 6 ysgol gysylltiedig						

Nifer Yr Ymatebion <i>Plant a Phobl Ifanc</i> Nodwyd Cysylltiad gydag Ysgol					
Ysgol Bro Tegid / Ysgol Beuno Sant	Ysgol y Berwyn	Ysgol Bro Tryweryn	Ysgol Ffridd y Llyn	Ysgol OM Edwards	Arall
2	1	-	-	-	-
Cyfanswm = 3					

- 4.4 Ar 26 Mawrth 2015 cynhaliwyd diwrnod agored yn Ysgol Y Berwyn, rhwng 14:00 a 20:00. Yma roedd arddangosfa o'r wybodaeth yn y ddogfen ymgynghorol ac roedd swyddogion o adrannau perthnasol (e.e. addysg, eiddo, personél ayb) ar gael i egluro ac ymateb i ymholiadau. Roedd hefyd cyfle i gael copi o unrhyw ddogfennaeth ac i gyflwyno sylwadau ysgrifenedig. Mynychodd 93 o bobl y diwrnod agored.

- 4.5 Crëwyd dogfen ymgynghorol i blant cynradd a phlant uwchradd gyda holiaduron cysylltiedig. Trefnwyd bod hwylusydd arbenigol plant a phobl ifanc yn ymweld â'r ysgolion i gyd i gynnal sesiynau gyda'r disgyblion i ganfod eu barn. Mae dadansoddiad yr hwylusydd o'r sesiynau hyn ar gael yn atodiad 2 yr adroddiad yma.

- 4.6 Prif bwyntiau gododd yn ystod yr ymgynghori gyda phlant a phobl ifanc

Cynradd	Uwchradd
Mwy o gyfleoedd i ddysgu pynciau newydd	Dim digon o le i bawb
Plant yn poeni am fwlio	Adnoddau gwell
Eisiau cadw elfen hanesyddol yr ysgolion a'r ardal	Chwaraeon yn bwysig
Plant ddim eisiau colli ffrindiau	Cadw elfen hanesyddol yr ysgol
Cael dewis cinio	Iaith

4.7 Casgliad yr adroddiad ydy...*“Beth ddaeth yn amlwg o’r broses ymgynghori oedd bod plant yn fodlon addasu i sefyllfa newydd er eu bod yn poeni am fwlio, colli ffrindiau ac athrawon, ond yn gyffredinol roedd yr adborth yn bositif yn y rhan fwyaf o’r ysgolion.”*

5. SYLWADAU A DDERBYNIWYD YN YSTOD YR YMGYNGHORI STATUDOL

5.1 Pwrpas rhan yma'r adroddiad yw cyflwyno rhai o’r prif bwyntiau ddaeth yn amlwg yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol. Nid oes posib ymateb i bob sylwad yn fanwl yng nghorff yr adroddiad hwn, ond dadansoddiwyd yr holl sylwadau gan nodi ymateb y Cyngor. Ceir y wybodaeth yma i gyd yn atodiad 1 yr adroddiad yma.

5.1.1. Roedd mwyafrif y sylwadau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori yn gefnogol i sefydlu Campws 3-19 ar safle Ysgol Y Berwyn, a chau Ysgol Bro Tegid, Beuno Sant ac Ysgol y Berwyn. Teimlwyd y byddai’r cynnig yn gwella ansawdd addysg ac yn gwella amgylchedd ddysgu disgyblion tref Y Bala. Er bod ychydig o bryder am y model 3-19, yn benodol o ran disgyblion oedran cynradd ac uwchradd yn rhannu’r un safle, mynegwyd cefnogaeth gyffredinol i’r model hwn.

5.1.2. Fodd bynnag, ar y cwestiwn o statws cyfreithiol y cynnig arfaethedig y cododd y mwyafrif o sylwadau. O’r 220 ymateb a gafwyd i’r ymgynghoriad, roedd 154 sylwad ynglŷn â statws categori cyfreithiol yr ysgol. O’r 154, cafwyd 116 o blaid gosod statws Eglwysig Gwirfoddol a Reolir (VC) ar y Campws, a 38 sylw yn erbyn gosod y statws yma, gan ffafrio gosod categori Cymunedol ar y Campws. **Rhoddir sylw manwl i’r mater hyn yn rhan 6 o’r adroddiad.**

5.1.3. Roedd yr ymatebion a dderbyniwyd yn canolbwyntio’n gyffredinol ar y canlynol:

- Addysg
- Y Gymuned
- Materion Staffio
- Iaith Gymraeg
- Statws Cyfreithiol (gweler adran 6 o’r adroddiad hwn)
- Dyluniad a Chynllun yr Adeilad
- Ymgynghori gyda Phlant a Phobl Ifanc
- Y Prosesau Statudol
- Campws Dysgu 3-19 (Ysgol Gydol Oes)
- Cylch Meithrin
- Ystadegau a Chyllid
- Opsiynau Amgen

5.2 Ansawdd Addysg

5.2.1 Croesawyd y buddsoddiad, gyda’r mwyafrif yn credu y byddai’r cynnig o Gampws 3-19 ac adeilad newydd yn cyfrannu at wella ansawdd addysg. Fodd bynnag, nid pawb oedd o’r farn fod adeilad newydd ynddo’i hun yn gwella ansawdd addysg.

5.2.2 Bydd y buddsoddiad o £9.27m yn gwella amgylchedd ddysgu’r disgyblion yn sylweddol. Mae amgylchedd ddysgu da yn hyrwyddo gwell addysg. Fodd bynnag, mae’r cynlluniau yn Y Bala yn arwain at fwy na buddsoddiad yn yr amgylchedd ddysgu yn unig. Trwy ddod ag ysgolion tref Y Bala at ei gilydd fel un sefydliad oedran 3-19, gellir rhannu adnoddau ac arbenigedd staff yn well, gan arwain at welliant yn ansawdd addysg, a chymhwyso buddion y model 3-19 ar gyfer gwella a chysoni addysg yn nhref Y Bala.

5.2.3 Soniwyd gan rai o’r ymatebwyr bod safon y ddarpariaeth a’r adeiladau yn Ysgol y Berwyn wedi bod yn annerbyniol yn ddiweddar a bod hyn wedi golygu lleihad mewn niferoedd gan fod disgyblion yn mynychu ysgolion eraill.

5.2.4 Fel yr eglurwyd yn y ddogfen ymgynghori statudol, mae'r Cyngor o'r farn y gallai'r math hwn o gynnis rhoi cyfle i wella safonau addysgol ar draws y dalgylch. Byddai sefydlu un Campws Dysgu 3-19 yn y Bala yn galluogi hyblygrwydd ar draws yr holl oeddrannau fel bod rhannu adnoddau, staff a chyfleusterau, yn dod yn arfer safonol. Dyma rai o'r posibiladau:

- Gall athrawon uwchradd arbenigol ddysgu'r cynradd hefyd e.e. cerddoriaeth
- Gellir trefnu'r cwricwlwm cynradd a'r amserlen ar draws yr holl safleoedd fel bod yr holl ddisgyblion o'r un oedran yn dysgu'r un pethau ar yr un pryd - byddai hyn yn sicrhau eu bod i gyd ar yr un lefel wrth fynd i flwyddyn 7 yn y safle uwchradd
- Gall staff cynradd o bob safle gyfarfod i drafod a rhannu arfer gorau a chefnogi, annog a dysgu oddi wrth ei gilydd
- Byddai gwell parhad ym mhob agwedd ar y cwricwlwm oherwydd ei fod yn cael ei raglennu ar draws y dalgylch, gan sicrhau'r un profiadau a chyfleoedd i bob disgybl

5.2.5 Derbyniwyd ymateb gan Estyn oedd yn nodi bod y cynnis yn *“debygol o leiaf gynnal safonau addysg yn yr ardal gan y byddai'r datblygiad arfaethedig yn debygol o sicrhau arweinyddiaeth newydd sefydlog gyda ffocws ar godi safonau a gwella ansawdd y ddarpariaeth.”*

5.3 Y Gymuned

5.3.1 Cefnogwyd y bwriad i barhau gyda darpariaeth llyfrgell yn y Campws 3-19. Nododd un sylw gefnogaeth i gadw Neuadd Buddug ar agor, tra bod sylw arall yn cefnogi'r bwriad o ddarparu adnoddau theatr a sinema newydd yn y Campws. Doedd ymatebydd arall ddim yn medru gweld pwrpas gosod adnoddau sinema mewn ysgol.

5.3.2 Mewn cyfnod o gynni ariannol mae'r Cyngor yn edrych i weld a oes modd darparu gwasanaethau mewn modd gwahanol, ac un ffordd o wneud hyn yw drwy rannu a chanoli adnoddau. Mae cyfle drwy'r datblygiad hwn i sicrhau darpariaeth llyfrgell a chelfyddydol yn rhan o ddatblygiad y Campws. Ni fydd datblygu'r adnoddau hyn yn dwyn oddi ar adnoddau addysgol y datblygiad gan y bydd ffynonellau ariannol eraill yn cael eu defnyddio yn ogystal.

5.3.3 Mae grŵp defnyddwyr wedi ei sefydlu er mwyn trafod dyfodol Neuadd Buddug, a bydd mewnbyn rhanddeiliad yn cael ei gasglu ar gyfer datblygu unrhyw adnoddau a chyfleusterau cymunedol eraill yn y Campws.

5.4 Materion Staffio

5.4.1 Cafwyd rhai sylwadau yn ymwneud â materion staffio. Mynegodd y rhan fwyaf bryder nad oedd trafodaethau digonol wedi bod efo oblygiadau'r cynnis ar swyddi staff presennol yr ysgolion, a bod yr ad-drefnu yn arwain at ansicrwydd. Awgrymwyd gan rai y dylai'r Awdurdod gydweithio'n agos efo'r Corff Llywodraethol Cysgodol er mwyn sicrhau cyn lleied â phosibl o ansicrwydd.

5.4.2 Cydnabuwyd bod trafodaethau trefniadaeth ysgolion yn creu ansicrwydd yn y dalgylch. Gan nad yw'r penderfyniad terfynol wedi'i wneud eto, (ymgyngori'n unig yw'r cam yma), nid yw'n bosib rhoi gwybodaeth fanwl am sefyllfaoedd unigolion eto. O ran nifer y swyddi bydd yn cael eu colli, mae'n gynamserol dod i gasgliad am hyn, oherwydd bod strwythur staffio'r Campws newydd yn fater trafod i'r corff llywodraethol cysgodol.

5.4.3 Pe bai penderfyniad terfynol i weithredu'r cynnis yn cael ei wneud, byddai angen sefydlu corff llywodraethu cysgodol. Byddai'r corff llywodraethu cysgodol hwn yn cael ei sefydlu yn unol â chanllawiau cenedlaethol, ymhell cyn y dyddiad gweithredu arfaethedig o fis Medi 2018. Byddai angen amser digonol i greu polisiau perthnasol, offeryn llywodraethu, penodi pennaeth a chreu strwythur staffio ar y cyd â'r pennaeth. Hefyd bydd ymgynghorwyr adran Adnoddau Dynol y Cyngor ar gael i roi cymorth gydol y broses. Mae nifer o gyfarfodydd a chymorth wedi cael eu rhoi i staff ysgolion yn

gysylltiedig â datblygiad Ysgol Bro Llifon (ysgol ardal Groeslon, Carmel a Bronyfoel) yn y 6 mis diwethaf, a bydd cymorth tebyg ar gael i staff ysgolion tref Bala. Mae angen i'r Cabinet fod yn ymwybodol o'r galw tebygol am gefnogaeth gwasanaeth Ymgynghorwyr Adnoddau Dynol y Cyngor gan ystyried bydd staff 2 ysgol gynradd ac 1 ysgol uwchradd angen cymorth pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu.

- 5.4.4 Roedd rhai rhieni'n pryderu hefyd am yr effaith y byddai newid a throsiant staff yn ei gael ar addysg plant. Does dim rheswm i feddwl y bydd yna fwy o drosiant yn staff yr ysgolion presennol yn ystod y cyfnod newid a bydd bob ymdrech yn cael ei wneud i sicrhau bod y corff llywodraethol cysgodol, y pennaeth a'r strwythur staffio yn ei gyfanrwydd yn cael eu rhoi mewn lle mor fuan â phosib, i leihau'r cyfnod o ansicrwydd.
- 5.4.5 Derbyniwyd rhai sylwadau oedd yn pwysleisio'r angen i sicrhau trefn reolaethol a staffio clir a phendant i'r Campws er mwyn sicrhau ei fod yn gweithredu'n effeithiol, a bod y budd mwyaf posib o'r strwythur Campws 3-19.
- 5.4.6 Mewn ymateb i'r pryderon yma, y bwriad yw bod y Pennaeth wedi ei benodi erbyn Medi 2017, sef o leiaf flwyddyn cyn dyddiad arfaethedig agor y Campws ym Medi 2018, er mwyn sicrhau bod y trefniadau rheoli yn gweithredu'n effeithiol cyn i'r sefydliad newydd agor. Argymhellir cyllido apwyntiad y Pennaeth flwyddyn yn gynnar o arbedion y cynllun.

5.5 Iaith Gymraeg

- 5.5.1 Derbyniwyd nifer o sylwadau yn gofyn i'r Campws arfaethedig gael ei ddynodi'n ysgol Gymraeg uniaith. Crybwyllwyd gan rai'r pryder byddai statws Gwirfoddol a Reolir (VC) arfaethedig y Campws yn cael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg.
- 5.5.2 Mae statws ieithyddol yn derm technegol sydd angen ei glustnodi wrth greu ysgol newydd yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013). Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd (Cynllun Strategol Y Gymraeg mewn Addysg 2014-17) yn berthnasol i holl ysgolion y Sir ac yn golygu bod yr un disgwyliadau ieithyddol ar bob ysgol. Mae mater statws y Campws yn cael mwy o sylw yn adran 6 yr adroddiad ond nid oes unrhyw reswm i feddwl y byddai'r statws yn cael effaith niweidiol ar yr iaith Gymraeg gan ystyried bod y Polisi Iaith Addysg yn berthnasol i bob ysgol yn y Sir.
- 5.5.3 Gwnaed asesiad o effaith datblygu'r model hwn, ac fel rhan o gasgliadau'r asesiad "*...rhagwelir cyfleoedd i gryfhau'r iaith Gymraeg drwy sefydlu Campws Dysgu yn Y Bala, drwy sicrhau bod yr holl ddisgyblion yn mynychu ysgol sydd yn addysgol ac yn gymdeithasol yn ysgol cyfrwng Cymraeg*". Y bwriad yw cynnal statws ieithyddol ysgolion tref Y Bala ar gyfer y Campws 3-19. O gofio cyfrwng a statws iaith y tair ysgol bresennol yn nhref Y Bala, bydd hyn yn golygu y bydd darpariaeth ieithyddol y Campws 3-19 gyda'r Cymreigiaf yng Ngwynedd a Chymru.

5.6 Dyluniad a chynllun yr adeilad

- 5.6.1 Cafwyd nifer o sylwadau o ran dyluniad a chynllun yr adeilad arfaethedig. Roedd y rhan fwyaf o'r sylwadau yn nodi'r angen i fuddsoddi'n sylweddol yn adeilad Ysgol Y Berwyn, oherwydd bod yr adeilad mewn cyflwr gwael iawn, heb unrhyw fuddsoddiad ers nifer o flynyddoedd.
- 5.6.2 Roedd nifer o'r sylwadau hefyd yn ymwneud â phryder am yr egwyddor o Gampws Gydol Oes, sef pryder fod disgyblion oedran cynradd ac oedran uwchradd yn rhannu'r un safle. Yn benodol, mynegwyd pryder fod disgyblion cynradd ac uwchradd yn defnyddio'r un fynedfa. Nid oes bwriad i'r disgyblion cynradd ac uwchradd ddefnyddio'r un fynedfa, ac mae'r cynlluniau presennol yn dangos mynedfa ar wahân i'r cynradd a'r uwchradd. Mae'n drefn arferol mewn ysgol sy'n cwmpasu'r oedran cynradd ac uwchradd i sicrhau fod y ddau gategori oedran wedi eu gwahanu. Mae cynllun arfaethedig y Campws yn un ble y bwriedir cael bloc cynradd newydd ar wahân i'r bloc uwchradd. Er bod bwriad i rannu cyfleusterau megis campfa, neuadd a'r ffreutur, byddai'r defnydd gan y disgyblion uwchradd a'r disgyblion cynradd

yn digwydd ar adegau gwahanol drwy amserlennu gofalus. Byddai drysau mewn lleoliadau strategol yn yr adeilad yn sicrhau fod mynediad yn cael ei reoli.

5.6.3 Roedd nifer o ymatebion yn cynnig sylwadau am gae 3G yn Y Bala. Cae artiffisial yw Cae 3G ar gyfer chwarae Pêl Droed, Rygbi a Hoci. Mae Clwb Pêl Droed Bala wedi bod yn cynnal trafodaethau cychwynnol gyda Chymdeithas Bel Droed Cymru er mwyn gwneud cais am grant i ddenu arian grant ar gyfer cyllido Cae 3G. Mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn rhan o'r trafodaethau yma.

5.6.4 Trafodaethau cychwynnol sydd wedi bod ar hyn o bryd. Er y byddai Cae 3G yn medru bod yn adnodd defnyddiol i'r Campws mater ar gyfer y dyfodol yw hyn, ac nid yw'n ffurfio rhan o'r cynnig yma. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn ddiolchgar am y sylwadau a bydd y sylwadau a dderbyniwyd yn cael eu hystyried fel rhan o unrhyw drafodaethau pellach.

5.6.5 Roedd sylwadau penodol hefyd am y materion canlynol:

- Pryder y gallai maint y dosbarth fod yn rhy gyfyng
- Angen ystafell chweched gwell a mwy modern
- Pryder nad oes digon o le chwarae i'r cynradd
- Yr angen i ddarparu neuadd/ystafell ymgynnull ar gyfer disgyblion cynradd
- Yr angen i ystyried lleoliad y toiledau o fewn yr ysgol a bwlio
- Pryder na fyddai'r gampfa yn ddigon mawr i oedran cynradd ac uwchradd
- Pryder am rannu'r ffreutur

Bydd sylwadau am gynllun a dyluniad y Campws arfaethedig yn cael eu hystyried yn ystod y broses o ddylunio'r Campws 3-19.

5.7 Ymgynghori gyda Phlant a Phobl Ifanc

5.7.1 Derbyniwyd un neu ddau o ymatebion gan ddisgyblion yn ystod yr ymgynghoriad, yn ychwanegol i'r ymgynghoriad ffurfiol gynhaliwyd gan yr hwylusydd plant a phobl ifanc ym mhob ysgol (mae adroddiad yr ymgynghoriad ffurfiol yn atodiad 2). Roedd rhai wedi nodi eu bod yn hapus gyda'r cynllun ac mai gwersi diddorol ac athrawon da a hapus sydd yn gwneud ysgol dda. Amlygodd rhai eu bod yn edrych ymlaen at well adnoddau ac adeiladau safon da. Nododd un eu bod yn pryderu am yr athrawon yn colli eu swyddi.

5.7.2 Mae'r Cyngor yn falch bod disgyblion yr ardal wedi rhoi eu barn yn ystod y cyfnod ymgynghori, fel rhan o'r sesiynau gyda'r hwylusydd ac yn unigol. Bydd bob sylwad o ran adnoddau ac adeiladau yn cael eu hystyried wrth i'r cynnig cael ei ddatblygu a bydd bob ymdrech i sicrhau bod y cyfnod o ansicrwydd i staff yn dod i ben mor fuan â phosib.

5.8 Y Prosesau Statudol

5.8.1 Mynegwyd pryder gan rai bod y ddogfen ymgynghorol yn gamarweiniol gan ei bod yn cynnwys cynnig yn ymwneud ag ysgolion y dref yn unig ond yn cynnwys modelau ac yn sôn am ffedereiddio a chydbwyllgor sy'n effeithio'r ysgolion gwledig.

5.8.2 Mae angen ategu bod y cynnig yn effeithio'n uniongyrchol ar ysgolion y dref yn unig ac mai ymgynghoriad ar ddyfodol ysgolion Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant oedd dan sylw yn ystod yr ymgynghoriad yma. Fodd bynnag, fel rhan o weledigaeth tymor hir ar gyfer y dalgylch mae'r ddogfen yn crybwyll ffedereiddio'r ysgolion gwledig ac yna creu cydbwyllgor rhwng y Campws a'r ffederasiwn. Bydd ymgynghoriad ar wahân i'r broses ffedereiddio yn unol â'r canllawiau perthnasol. Mae gwerth nodi bod y ddogfen ymgynghori wedi ei dosbarthu i holl rieni/gwarchodwyr, staff a llywodraethwyr yr ysgolion gwledig fel bod modd iddynt gael rhoi eu barn gan ystyried bod y cynnig yn effeithio ysgol uwchradd y dalgylch.

5.8.3 Nododd rhai bod ystadegau anghywir yn y ddogfen ymgynghorol. Mae'r ddogfen hon yn seiliedig ar y pecyn ystadegol a rhoddwyd cyfle i benaethiaid y dalgylch wirio'r data cyn ei gyhoeddi. Mae angen amlygu, gan fod y broses statudol yn cymryd amser, cymerwyd ciplun o ddata am un flwyddyn academaidd (2013/14) ac yna defnyddiwyd y rhain yn gyson, i osgoi unrhyw ddryswch.

5.8.4 Crybwyllwyd gan rai rhwystredigaeth oherwydd yr oedi ym mhroses ad-drefnu'r dalgylch a bod hyn wedi achosi anfantais i Ysgol y Berwyn, oherwydd cyflwr yr adeilad. Er hynny, nodwyd hefyd eu bod yn gwerthfawrogi fod y broses yn symud ymlaen yn awr.

5.9 Ysgol 3-19

5.9.1 Fel y nodwyd yn 5.6.2 uchod, roedd anfodlonrwydd a phryder gan rai, y byddai Campws Dysgu 3-19 yn golygu fod plant oedran cynradd yn gorfod cymysgu gyda phlant oedran uwchradd. Fel yr amlinellir uchod, mae'n arferol bod ysgolion 3-19 yn gwahanu'n glir yr oedran cynradd a'r uwchradd. Bydd y bloc oedran cynradd ar wahân gyda'i le chwarae ei hun, a bydd y cyfleusterau sy'n cael eu rhannu - campfa, neuadd, ffreutur, yn cael eu cynllunio yn y fath ffordd na fydd mynediad ond i gategoriâu penodol o ddisgyblion ar yr un pryd. Yn ogystal, bydd mynediad ar wahân i'r disgyblion oedran cynradd a'r oedran uwchradd.

5.9.2 Mae'n deg dweud mai cymharol fychan oedd unrhyw bryderon neu wrthwynebiad i'r model dysgu 3-19, yn enwedig o gofio ei fod yn fodel newydd ac arloesol.

5.10 Cylch Meithrin Bro Tegid

5.10.1 Mae Cylch Meithrin Bro Tegid yn defnyddio caban ar safle Ysgol Bro Tegid ar hyn o bryd. Pe byddai Campws 3-19 yn cael ei sefydlu, ac Ysgol Bro Tegid yn cau, yna byddai'n rhaid rhoi ystyriaeth i leoliad y Cylch Meithrin erbyn Medi 2018 pan fydd y Campws 3-19 yn agor.

5.10.2 Mae'r Mudiad Ysgolion Meithrin wedi gofyn am fwriadau'r Cyngor o ran lleoliad y Cylch Meithrin yn y dyfodol. Bydd angen trafod yr opsiynau posibl gyda chynrychiolwyr y Cylch Meithrin a'r Mudiad Ysgolion Meithrin fel bod unrhyw ddarpariaeth amgen wedi ei gytuno mewn da bryd a chyn i'r Campws agor ym Medi 2018.

5.11 Ystadegau a Chyllid

5.11.1 Ychydig o sylwadau a gafwyd o ran ystadegau a chyllid. Nododd rhai eu bod wedi synnu mai Ysgol Bro Tegid sydd gyda'r gost y disgybl lleiaf yn y dalgylch, a'i bod hi'n anodd deall sut fod cost Ysgol Beuno Sant sy'n darparu addysg i blant o'r un oedran yn uwch. Yr eglurhad syml am hyn yw'r ffaith fod Ysgol Bro Tegid yn llawn tra bo Ysgol Beuno Sant gyda nifer o lefydd gweigion. Un o amcanion yr ad-drefnu arfaethedig yn nhref Y Bala yw ceisio cysoni cost y disgybl.

5.11.2 Gwnaeth un person sylw fod y Cyngor wedi dewis a dethol y data mwyaf negyddol am yr ysgolion presennol yn y ddogfen ymgynghori. Er mwyn cydymffurfio â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion mae'n ddyletswydd ar y Cyngor i ddarparu ystadegau perthnasol, (yn enwedig yng nghyd-destun ansawdd addysg), am yr ysgolion dan sylw yn y ddogfen ymgynghori, boed yn ystadegau hynny yn rhai positif neu negyddol.

5.12 Opsiynau Amgen

5.12.1 Ni chynigiodd unrhyw un yn ystod y cyfnod ymgynghori opsiwn amgen, hynny ydy model gwahanol i'r Campws 3-19 fel y cynigiwyd gan Gyngor Gwynedd ar gyfer trefniadaeth ysgolion yn y dalgylch.

5.12.2 Tra cafwyd sylwadau yn gwrthwynebu categori cyfreithiol yr opsiwn ffafredig, nid oedd dim un oedd yn gwrthwynebu'r egwyddor o Fodel o Gampws Dysgu 3-19 yn nhref Y Bala. Roedd y rhai oedd yn gwrthwynebu yn cytuno gyda'r opsiwn a ffafirir ond yn awgrymu gosod categori Cymunedol yn hytrach na Chategori Gwirfoddol a Reolir, (VC), Eglwys yng Nghymru arno. Manylir ar y mater yma yn rhan nesaf yr adroddiad.

6 STATWS CYFREITHIOL (CYMUNEDOL/EGLWYSIG)

6.1 Mae'r angen i bennu statws cyfreithiol yr ysgol yn fater sydd wedi cael ystyriaeth fanwl. Mae hyn yn ofyniad cyfreithiol. Yn dilyn ystyriaeth gychwynnol gan y Cabinet yn adroddiad Chwefror 19, 2015 penderfynwyd ymgynghori ar osod statws Gwirfoddol a Reolir, (VC), ar y Campws. Ymhlith y ffactorau dros osod statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ar y Campws oedd y canlynol:

- y gyd-ddarpariaeth sy'n bodoli ar hyn o bryd yn y dalgylch a'r ffaith fod darpariaeth Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA) yn yr ardal eisoes
- safbwynt yr Eglwys yn dilyn rhag-ymgynghoriad
- tebygrwydd categorïau cymunedol a Gwirfoddol a Reolir (VC)
- y farn mai ansawdd yr addysg a'r adnoddau yw'r ffactorau pwysicaf mewn ysgol yn ôl yr asesiad cychwynnol a wnaethpwyd
- y penderfyniad strategol i sicrhau parhad dewis o ddarpariaeth o fewn ardal ehangach yn ne'r Sir

6.2 Fel y nodwyd eisoes, dyma'r pwnc ysgogodd y mwyaf o sylwadau yn ystod y cyfnod o ymgynghori statudol.

6.3 Rhoddir ystyriaeth yn y rhan yma o'r adroddiad i'r materion penodol a godwyd ar y mater yma. Gellir gweld yr holl sylwadau ac ymateb y Cyngor iddynt yn atodiad 1.

6.4 Dyma grynodedeb o'r prif bryderon a fynegwyd;

- Mae nifer o'r sylwadau yn awgrymu y byddai gan yr ysgol yr un statws ag Ysgol Beuno Sant. Mae'n amlwg felly fod yna aneglurder yn nealltwriaeth y cyhoedd o'r gwahaniaeth rhwng y categorïau Gwirfoddol a Reolir (VC) a Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA).
- Dylanwad a chynrychiolaeth ar y Corff Llywodraethu i'r dyfodol gan yr Eglwys
- Mae nifer yn pryderu y byddai'r Eglwys am ddylanwadu ar enw'r Campws Dysgu newydd
- Angen nodi hanes a thraddodiad ymneilltuol yr ardal a phryder am effaith canfyddiad o ddelwedd Saesneg yr Eglwys a dylanwad posibl hyn ar yr ysgol.

6.5 Mae nifer o'r sylwadau yn awgrymu y byddai gan yr ysgol yr un statws ag Ysgol Beuno Sant, Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA). Nid yw hyn yn wir. Categori Gwirfoddol a Reolir (VC) sydd dan sylw fan hyn ,ac felly mae aneglurder yn nealltwriaeth y cyhoedd o'r gwahaniaeth rhwng y categorïau VC a VA.

6.5.1 Yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, diffinnir ysgolion fel rhai;

- Cymuned
- Gwirfoddol a Reolir (VC) gyda dynodiad crefyddol (Eglwys yng Nghymru)
- Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA) gyda dynodiad crefyddol (Eglwys yng Nghymru)

6.5.2 Mae'r Cyngor a'r Eglwys yng Nghymru yn gyd-ddarparwyr addysg yn nalgylch y Berwyn. Mae Ysgol Beuno Sant yn Ysgol Wirfoddol a Gynorthwyir (VA) gyda chymeriad crefyddol (Eglwys yng Nghymru). Mae hyn yn golygu fod gan yr Eglwys hawliau penodol iawn drwy'r statws Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA), er enghraifft;

- Mae gan yr Eglwys fwyaf ar y Corff Llywodraethu
- Yr Eglwys sydd yn rheoli mynediad
- Yr Eglwys sydd yn gyfrifol am benodi staff

- Yr ysgol yn gyfrifol am Addysg Grefyddol sydd o gymeriad enwadol. Bydd gwerthoedd a moeseg Gristnogol yn ymdreiddio drwy weithrediad ac ethos yr ysgol ac yn rhan bwysig o fywyd yr ysgol

Ni fyddai'r uchod yn berthnasol i'r categori Gwirfoddol a Reolir (VC).

6.5.3 Mewn cymhariaeth – mae'r statws Gwirfoddol a Reolir (VC) yn debyg iawn i'r statws Cymunedol gyda rhai amrywiaethau;

- Mewn Ysgol Wirfoddol a Reolir (VC) byddai gan yr Eglwys gynrychiolaeth ar y Corff Llywodraethu, ond byddai'r gynrychiolaeth yma yn y lleiafrif. Mae yn ansicr beth fyddai maint y Corff Llywodraethol ar hyn o bryd, ond mae'n debyg y byddai ganddo un ai 18 neu 21 aelod a byddai gan yr Eglwys 4 allan o 18 neu 5 allan o 21 aelod.
- Byddai ymarferiad cyfreithiol technegol o drosglwyddiad amodol o'r tir i'r Eglwys. Bydd y tir yn dychwelyd i Gyngor Gwynedd pe byddai darpariaeth addysgol Eglwysig yn terfynu ar y safle.

Fel arall – mae'r canlynol yn wir am y ddau gategori - Cymunedol a Gwirfoddol a Reolir (VC);

- Cyngor Gwynedd fyddai yn rheoli mynediad i'r ysgol
- Cyngor Gwynedd a'r llywodraethwyr fyddai yn gyfrifol am benodi staff
- O ran cydaddoli byddai angen bodloni gofynion deddfwriaethol ar gyfer cydaddoli yn feunyddiol. Y weithred o addoli o natur Gristnogol yn gyfan gwbl neu'n bennaf gyda'r hawl i unigolion gael eu heithrio o weithredoedd cydaddoli neu addysg grefyddol
- Y Pennaeth a'r Tîm Rheoli fyddai'n gyfrifol am redeg yr ysgol o ddydd i ddydd.

6.5.4 O fewn y sylwadau hyn, roedd pryder yn codi yn sgil adroddiad diweddar gan Estyn yn dilyn arolygiad yn Ysgol Beuno Sant. Mae'r hyn nodir uchod o ran rhinweddau'r categori cyfreithiol yn nodi fod gwahaniaethau sylfaenol rhwng y statws VA a VC. Gan y byddai'r Campws Dysgu yn ysgol newydd gyda Chorff Llywodraethu newydd, byddai cyfle i ddysgu gwersi o brofiadau'r gorffennol, ac adeiladu ar y gwaith da sydd yn digwydd yn yr ysgolion presennol. Hefyd, rhaid cofio fod ansawdd addysg ysgolion yn amrywio ar draws Gwynedd a Chymru, a does dim tystiolaeth fod statws cyfreithiol ysgol a nodweddion Gwirfoddol a Reolir (VC) yn ddo'i hun yn dylanwadu'n neu'n effeithio'n uniongyrchol ar ansawdd addysg.

6.6 Dylanwad a chynrychiolaeth ar y Corff Llywodraethu i'r dyfodol:

6.6.1 Fel nodwyd uchod, mewn Ysgol Wirfoddol a Reolir (VC) byddai gan yr Eglwys gynrychiolaeth ar y Corff Llywodraethu, ond yn y lleiafrif o dipyn - byddai yn llai na chwarter aelodaeth y Corff. **Felly ni fyddai ganddynt y grym i orfodi penderfyniadau gan y byddent yn y lleiafrif.**

6.6.2 O ran y Corff Llywodraethu Cysgodol – nodir y byddai aelodaeth y Corff hwn yn cael eu penodi o Gyrrff Llywodraethu presennol ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant. Felly, byddai'n rhaid sicrhau cynrychiolaeth deg o'r cyrrff hyn drwy broses benodol yn dilyn camau statudol.

6.6.3 Mewn trafodaethau, yn dilyn yr ymgynghoriad, mae'r Eglwys yn awyddus i ymateb i'r pryderon a fynegwyd ac wedi nodi eu bod yn awyddus i gael cynrychiolaeth **o ddim ond 2 sedd ar y Corff Llywodraethol**, gan ryddhau'r gweddill o'r gynrychiolaeth i enwadau ymneilltuol o'r ardal

6.6.4 Wrth gwrs, fel arall byddai cyfansoddiad y corff Llywodraethu Cysgodol a'r Corff Sefydlog wedi hynny yn cynnwys yr amrywiaeth arferol o Staff yr ysgol, Rheini, Aelodau'r Gymuned ac Aelodau Lleol fel sydd yn wir yn rhelyw ysgolion y Sir.

6.7 Mae nifer yn pryderu y byddai'r Eglwys am ddylanwadu ar enw'r Campws Dysgu newydd

6.7.1 Rôl y Corff Llywodraethu Cysgodol fydd enwi'r ysgol.

6.7.2 Mae profiad diweddar o'r broses hon yn sefyllfa ysgolion Craig y Deryn a Bro Llifon wedi dangos fod y cyrff hynny wedi enwi'r ysgolion mewn proses agored a chynhwysol iawn. Mae'n debyg iawn y byddai'r Corff Llywodraethu Cysgodol y Campws yn parhau gyda'r modd yma.

6.7.3 Mewn ymateb i'r mater yma, mae'r Eglwys wedi mynegi eu bod yn hollol agored ac yn fodlon cefnogi'r enw a ddewisir a'r broses fydd y Corff Llywodraethu yn ei mabwysiadu i enwi'r Campws.

6.8 Hanes a thraddodiad ymneilltuol yr ardal a phryder am effaith canfyddiad o ddelwedd Saesneg o'r Eglwys ar yr ysgol.

6.8.1 Mewn ymateb i'r pryderon hyn, mae'r Eglwys wedi nodi eu bod yn hollol ymwybodol ac yn parchu hanes yr ardal ac yn awyddus i sicrhau fod y Campws Dysgu newydd yn adlewyrchu hanes a thraddodiadau'r ardal. Fel nodwyd eisoes, mae'r cynnig i sicrhau fod cyfran o'u cynrychiolaeth yn dod o'r traddodiad ymneilltuol.

6.8.2 Yn ogystal, mae'r Eglwys ac yn wir y Cyngor yn gweld cyfle drwy'r Campws i **gryfhau'r iaith Gymraeg**. Bwriedir gosod categori iaith cyfrwng Cymraeg ar y campws, sef yr un categori sydd wedi ei ddynodi ar hyn o bryd ar holl ysgolion tref Y Bala.

6.8.3 Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd (Cynllun Strategol Y Gymraeg mewn Addysg 2014-17) yn berthnasol i holl ysgolion y Sir ac yn golygu bod yr un disgwyliadau ieithyddol ar bob ysgol. Amcan y Polisi yw -“..... sicrhau bod holl ddisgyblion y Sir yn meddu ar sgiliau ieithyddol priodol yn y Gymraeg a'r Saesneg. Yr un yw'r disgwyliad ar gyfer pob ysgol....er mai nod cyffredinol y Polisi yw dwyieithrwydd, fe bwysir y fantol o blaid y Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar er mwyn gosod sylfaeni cadarn ar gyfer datblygiad pellach. Yn y cyfnodau allweddol eraill disgwylir i ysgolion gynllunio'n fwriadus er mwyn datblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg.... disgwylir i holl sefydliadau addysg y Sir adlewyrchu ac atgyfnerthu'r Polisi iaith yn eu gweinyddiaeth, eu bywyd cymdeithasol a'u trefn fugeiliol yn ogystal ag yn eu darpariaeth gwricwlaidd.....”.

6.8.4 Gwnaed asesiad o effaith datblygu'r model hwn, ac fel rhan o gasgliadau'r asesiad “**...rhagwelir cyfleoedd i gryfhau'r iaith Gymraeg drwy sefydlu Campws Dysgu yn Y Bala, drwy sicrhau bod yr holl ddisgyblion yn mynychu ysgol sydd yn addysgol ac yn gymdeithasol yn ysgol cyfrwng Cymraeg**”.

6.8.5 Y bwriad yw cynnal statws ieithyddol ysgolion tref Y Bala ar gyfer y Campws 3-19. O gofio cyfrwng iaith y tair ysgol bresennol yn nhref Y Bala, bydd hyn yn golygu y **bydd darpariaeth ieithyddol y Campws 3-19 gyda'r Cymreiciaf yng Ngwynedd a Chymru**.

6.9 Ystyriaethau wrth benderfynu ar y statws cyfreithiol

6.9.1 Fel yr amlygwyd uchod, roedd cefnogaeth gyffredinol i greu Campws 3-19 yn nhref Y Bala. Y cwestiwn sydd angen ystyriaeth ddwys cyn gwneud penderfyniad yw pa gategori cyfreithiol ddylai gael ei ddynodi ar y Campws 3-19. A ddylid parhau efo'r cynnig a wnaethpwyd yn yr ymgynghoriad statudol, sef i osod categori Gwirfoddol a Reolir, (VC), neu a ddylai'r Campws fod yn un â statws Cymunedol? Wrth ystyried y mater yma, yna mae angen i'r Cabinet bwysu a mesur yn ofalus nifer o agweddau, yn cynnwys y rhesymeg wreiddiol dros adnabod yr opsiwn ffafredig i ymgynghori i osod statws Gwirfoddol a Reolir, (VC), ar y Campws, y sylwadau ddaeth i law yn ystod y cyfnod ymgynghori a'r ymateb i'r sylwadau hynny (gweler atodiad 1). Oes yna unrhyw wybodaeth newydd neu reswm dilys wedi dod i law yn ystod y broses ymgynghori statudol sy'n tanseilio'r penderfyniad gwreiddiol neu'n cyfiawnhau newid cyfeiriad?

6.9.2 Mae'n briodol atgoffa'r Cabinet unwaith eto o'r ffactorau a ystyriwyd yn yr adroddiad i'r Cabinet ar 17 Chwefror ac arweiniodd at y Cabinet yn penderfynu ymgynghori ar sail Campws statws Gwirfoddol a Reolir (VC). Ymhlith y ffactorau dros osod statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ar y Campws roedd y canlynol:

- y gyd-ddarpariaeth sy'n bodoli ar hyn o bryd yn y dalgylch a'r ffaith fod darpariaeth Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA) yn yr ardal eisoes
- safbwynt yr Eglwys yn dilyn rhag-ymgyngoriad
- tebygrwydd categorïau cymunedol a Gwirfoddol a Reolir (VC)
- y farn mai ansawdd yr addysg a'r adnoddau yw'r ffactorau pwysicaf mewn ysgol yn ôl yr asesiad cychwynnol a wnaethpwyd
- y penderfyniad strategol i sicrhau parhad dewis o ddarpariaeth o fewn ardal ehangach yn ne'r Sir

6.9.3 Roedd 38 sylwad yn erbyn y statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ac 116 sylwad o blaid. Beth sy'n bwysig yw sylwedd a rhesymeg y sylwadau yma.

6.9.4 Roedd y sylwadau o blaid y statws Gwirfoddol a Reolir (VC) yn pwysleisio'r gwerth ychwanegol y gall ysgol efo statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ei chynnig, y ffaith fod angen y dewis o addysg Eglwysig yn Ne Meirionnydd, fod gosod y statws yma yn cadarnhau barn yr Eglwys yn ystod y cyfnod rhag-ymgyngori, a hefyd y tebygrwydd rhwng categori Cymunedol a Gwirfoddol a Reolir (VC). Roedd y sylwadau yn ategu'r rhesymeg arweiniodd i'r Cabinet benderfynu ymgynghori ar osod categori Gwirfoddol a Reolir (VC) ar y Campws yn y lle cyntaf, ac yn ategu egwyddorion dogfen Llywodraeth Cymru "Ffydd mewn addysg."

6.9.5 Roedd y sylwadau oedd yn gwrthwynebu gosod statws Gwirfoddol a Reolir (VC) yn llai niferus na'r sylwadau oedd o blaid, ond rhaid ystyried sylwedd a rhesymeg y sylwadau yma hefyd.

6.9.6 Un peth ddaeth yn amlwg wrth ystyried y sylwadau gwrthwynebus oedd nad y rhai oedd yn gwrthwynebu yn eglur ar y gwahaniaeth rhwng y gwahanol gategorïau cyfreithiol. Roedden nhw'n ei chael hi'n anodd deall y statws cyfreithiol yr argymhellwyd ei osod ar y Campws fel rhan o'r broses ymgynghori statudol, ac union oblygiadau categori Gwirfoddol a Reolir (VC) ar addysg a bywyd o ddydd i ddydd disgyblion y Campws. Yn benodol, roedd hi'n amlwg fod nifer o'r rhai oedd wedi cynnig sylwadau yn credu mai statws Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA) a fwriedid ei roi ar y Campws ac nid statws Gwirfoddol a Reolir (VC).

6.9.7 Fel yr eglurwyd yn flaenorol yn yr adroddiad yma, (ond mae'n werth pwysleisio eto), mae'r gwahaniaethau rhwng categori Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA) a Gwirfoddol a Reolir (VC) yn sylweddol. Yn benodol, mewn ysgol Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA), fel y Beuno Sant presennol :

- Mae gan yr Eglwys fwyafrif o Lywodraethwyr
- Yr Eglwys sydd yn rheoli mynediad
- Yr Eglwys sydd yn penodi staff
- Yr Eglwys sydd yn gyfrifol am Addysg Grefyddol ac mae hwnnw o gymeriad enwadol, gyda gwerthoedd a moeseg Gristnogol yn ymdreiddio drwy weithrediad ac ethos yr ysgol.

Mae'n amlwg felly fod dylanwad yr Eglwys yn gryf mewn ysgol categori Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA) fel Beuno Sant.

Ar gyfer y Campws 3-19, sef ysgol categori Gwirfoddol a Reolir (VC), does yr un o'r ffeithiau uchod yn wir, ac mae statws Gwirfoddol a Reolir (VC) yn debyg iawn i'r statws Cymunedol.

Yn benodol, mewn ysgol Gwirfoddol a Reolir (VC):

- Byddai'r gynrychiolaeth ar y Corff Llywodraethol yn y lleiafrif. Byddai'r Corff Llywodraethol newydd yn cynnwys 18 neu 21 o aelodau. Mae'r Eglwys wedi datgan mai dim ond cynrychiolaeth o 2 allan o'r 4 sedd neu 3 allan o'r 5 sedd y byddai ganddynt hawl i'w cael y byddent am eu cadw - gyda'r gweddill yn cael eu rhyddhau i enwadau eraill o'r ardal.
- Cyngor Gwynedd fyddai'n rheoli mynediad i'r ysgol
- Cyngor Gwynedd a'r Llywodraethwyr fyddai'n penodi staff

- Byddai natur yr Addysg Grefyddol ac ethos Cristnogol yr ysgol yn debyg iawn i ysgolion Cymunedol
- Y Pennaeth a'r Tîm Rheoli fyddai'n gyfrifol am redeg yr ysgol o ddydd i ddydd, ac er mai'r llywodraethwyr fyddai yn penodi'r rhain, yn y lleiafrif fyddai gallu'r Eglwys i ddylanwadu ar y penderfyniadau yma.

Mae dylanwad yr Eglwys mewn ysgol Gwirfoddol a Reolir (VC) felly'n ymylol.

- 6.9.8 Yng nghyd-destun y gwrthwynebiadau i statws Eglwysig y Campws, mae nifer o'r gwrthwynebiadau a wnaethpwyd ar sail dylanwad a grym yr Eglwys yn rhai fyddai'n rhai dilys os mai categori Gwirfoddol a Gynorthwyr (VA) y bwriedid ei osod ar y Campws, ond nid yw cryfder a dilysrwydd dadleuon nifer o'r gwrthwynebwyr mor gryf petaent yn cael eu cymhwyso i'r categori Gwirfoddol a Reolir (VC). Mae hyn yn arbennig o wir wrth ystyried yr elfen sy'n cael y mwyaf o ddylanwad ar natur ysgol Eglwysig, sef y Llywodraethwyr. Gan y Llywodraethwyr mae'r prif rym i fedru dylanwadu ar weithrediad dydd i ddydd ysgol a phrofiad y disgyblion, ond gan eu bod yn y lleiafrif mewn ysgol Gwirfoddol a Reolir (VC), yna tra byddai grym a dylanwad yr Eglwys yn gryf mewn ysgol Gwirfoddol a Gynorthwyr (VA), cymharol ymylol fyddai eu grym a'u dylanwad mewn ysgol Gwirfoddol a Reolir (VC).
- 6.9.9 Yn ogystal, rhaid nodi na wnaeth neb oedd yn gwrthwynebu'r statws Eglwysig Gwirfoddol a Reolir (VC) wneud hynny drwy gynnig tystiolaeth y byddai statws Gwirfoddol a Reolir (VC) yn effeithio ar ansawdd addysg. Mae'n wir y cafwyd nifer o sylwadau oedd yn mynegi pryder am ansawdd addysg Ysgol Beuno Sant. Fodd bynnag, ysgol Wirfoddol a Gynorthwyr (VA) yw Ysgol Beuno Sant, ac nid yw hi'n rhesymegol casglu y byddai ansawdd addysg y Campws yn dioddef, dim ond oherwydd bod ganddo statws Eglwysig Gwirfoddol a Reolir (VC). Mae perfformiad ysgolion yn amrywio drwy Wynedd a Chymru, beth bynnag fo'u statws cyfreithiol. Ni wnaeth yr un o'r gwrthwynebiadau gyflwyno dadl oedd yn llwyddo gydag unrhyw hygredded i argyhoeddi fod egwyddorion sylfaenol ysgol Gwirfoddol a Reolir (VC) yn debygol o effeithio ar ansawdd addysg a phrofiadau dysgu disgyblion.
- 6.9.10 O ran y pryderon eraill a fynegwyd, sef penderfynu ar enw ar y Campws a chanfyddiad o ddelwedd Saesneg yr Eglwys mae'r rhain wedi eu hateb yn flaenorol ym mharagraffu 6.7 a 6.8 uchod. Gellir deall y pryderon a fynegwyd ar y materion yma, ond am y rhesymau a nodir yn y paragraffau uchod mae'n bosibl lleddfyr pryderon yma i raddau helaeth os nad yn gyfan gwbl.
- 6.9.11 Gellir parchu'r gwahaniaeth barn sydd ar statws arfaethedig y Campws, ond gan nad yw'r gwrthwynebiadau wedi cynnig unrhyw dystiolaeth newydd nag unrhyw ffactorau sy'n tanseilio rhesymeg flaenorol y Cyngor o ymgynghori ar Gampws 3-19 gyda statws Gwirfoddol a Reolir (VC), (gweler paragraff 6.1 am y rhesymeg), nid yw'r dadleuon wedi llwyddo i argyhoeddi y dylid ail-ystyried y statws Gwirfoddol a Reolir (VC), ac felly mae'n rhesymol parhau efo'r cynnig o Gampws 3-19 statws Gwirfoddol a Reolir (VC).
- 6.9.12 Ffactor arall berthnasol i'w ystyried yw'r angen i sicrhau darpariaeth Eglwysig yn Ne Meirionnydd. Gyda'r ad-drefnu sy'n digwydd yn nalgylch cyfagos y Gader, bwriedir cau 2 ysgol statws Gwirfoddol a Reolir (VC) yn Ne Meirionnydd, yn ogystal â Beuno Sant Gwirfoddol a Gynorthwyr (VA). Golyga hyn golli dros 200 o lefydd mewn ysgolion Eglwysig yn Ne Meirionnydd. Mae angen ystyried y ffactor yma wrth wneud penderfyniad. Rhaid cofio hefyd canlyniad yr asesiad o angen am addysg o wahanol gategorïau a gynhaliwyd gan Gyngor Gwynedd yn nalgylch y Berwyn, ddaeth i'r casgliad mai ansawdd addysg oedd y ffactor pwysicaf i rieni wrth ddewis ysgol ar gyfer eu plentyn, gyda 79% o'r ymatebwyr yn dweud mai hwn oedd y ffactor pwysicaf mewn ysgol. Nid oes barn o ran categori'r ysgol y naill ffordd neu'r llall. Cadarnhawyd mai materion addysgol – ansawdd, perthynas dda gyda'r ysgol a safon yr adnoddau a'r amgylchedd ddysgu yw'r prif ffactorau a ystyrir yn bwysig.
- 6.9.13 Mater arall sydd angen ystyriaeth yw'r broses gyfreithiol. Pe byddai penderfyniad i beidio â bwrw ymlaen efo'r cynnig gwreiddiol a gosod statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ar y Campws, byddai'n rhaid ymgynghori eto. Byddai hyn yn achosi llithriad o tua 10 mis yn yr amserlen. Mae gan yr Eglwys yng Nghymru hawl i atgyfeirio cynigion i Lywodraeth Cymru, a phe byddai hyn yn digwydd gall arwain at oedi o 6-7 mis pellach. Gall Llywodraeth Cymru dderbyn neu wrthod y cynnig. Pe bai'r cynnig yn cael ei wrthod, yna byddai'n rhaid cychwyn ar y broses o ddatblygu'r cynnig o'r cychwyn, a hefyd o bosibl ail gychwyn y

broses o ymgeisio am arian gan y Llywodraeth. Byddai'n rhaid ail gynnal y broses rhag-ymgyngori gyda'r Eglwys, ac yna adrodd yn ôl i'r Cabinet ar ymateb yr Eglwys i unrhyw gynnig newydd. Byddai angen i'r Cabinet wedyn ystyried cynnal ymgyngoriad cyhoeddus pellach, cyn derbyn adroddiad pellach i ystyried yr ymgyngoriad hwnnw i ryddhau rhybuddion statudol. Byddai hyn yn llithriad amser oddeutu 10 mis i'r pwynt rydym ynddo nawr.

- 6.9.14 Yn y cyfamser, byddai hyn yn golygu oedi cyflwyno'r achos busnes i ddechrau 2016 ac yn gwthio'r gwariant tuag at gynffon y rhaglen Band A presennol a allasai greu problemau o ran sicrhau gwariant Llywodraeth Cymru. Byddai newid cyfeiriad yn golygu na fyddai'r Campws yn agor tan o leiaf Medi 2019.
- 6.9.15 Nid yw'r rhain yn ffactorau ddylai ddylanwadu ar benderfyniad gan y Cabinet i beidio â gosod statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ar y Campws, oherwydd fel y dywedir uchod ym mharagraff 6.9.11, "...nid yw'r dadleuon wedi llwyddo i argyhoeddi y dylid ail-ystyried y statws Gwirfoddol a Reolir (VC), ac felly mae'n rhesymol parhau efo'r cynnig o Gampws 3-19 statws Gwirfoddol a Reolir (VC)."
- 6.9.16 Felly, pe byddai'r Cabinet am newid y cynnig mae angen ystyried, (yn ychwanegol i'r hyn sydd wedi ei nodi uchod), y canlynol;
- Y llithriad yn yr amserlen
  - Yr angen i ystyried modelau eraill o'r newydd
  - Effaith atgyfeiriad yr Eglwys
  - Y risg o'r Llywodraeth yn gwrthod y cynnig
  - Ansicrwydd pellach i'r achos busnes

6.10 Casgliadau ar fater y categori

- 6.10.1 Mae'r Cyngor yn cydnabod fod mater y categori wedi ennyn ymateb cryf o blaid ac yn erbyn drwy'r ymgyngoriad, a rhoddwyd ystyriaeth ofalus i'r holl faterion a godwyd.
- 6.10.2 Mae'r Eglwys yng Nghymru hefyd wedi cytuno yn benodol i'r isod, ac mae hyn yn golygu bod y pryderon gafodd eu nodi yn ystod yr ymgyngoriad yn cael eu lleddfu ymhellach :
- Mae cynrychiolaeth ar y Corff Llywodraethu wedi'i agor i enwadau eraill er mwyn adlewyrchu cymeriad a thraddodiadau'r ardal,
  - Mae'r Eglwys yn hollol agored i gefnogi pa bynnag enw fydd y Corff Llywodraethu Cysgodol yn ei roi ar y Campws Dysgu
  - O ran yr ogwydd ieithyddol – mae cefnogaeth lwyr o du'r Eglwys i ddatblygu'r Campws fel sefydliad i gryfhau'r iaith Gymraeg
- 6.10.3 Felly, wrth ystyried y rhesymeg wreiddiol dros ymgyngori i osod statws Gwirfoddol a Reolir, (VC), ar y Campws Dysgu, y sylwadau ddaeth i law a'r ymateb i'r sylwadau hynny, deuir i'r casgliad nad oes cyfiawnhad digonol yn dilyn y broses ymgyngori statudol i newid y categori yr ymgyngorwyd arno.

7 I GRYNHOI

- 7.1 Mynegwyd cefnogaeth gyffredinol gadarn drwy'r ymgyngoriad i'r cynnig o sefydlu Campws Dysgu 3-19 yn y Bala. Mae'r dadleuon o blaid ac yn erbyn y statws cyfreithiol wedi eu trafod a'u cloriannu uchod. Argymhellir felly ryddhau rhybuddion statudol i gau Ysgol Bro Tegid, Ysgol Beuno Sant ac Ysgol Y Berwyn a sefydlu Campws Dysgu 3-19 Cyfrwng Cymraeg statws Gwirfoddol a Reolir (VC) ar safle presennol Ysgol y Berwyn. Y bwriad yw y bydd yr ysgolion yn cau ar 31 Awst 2018 a bod y Campws yn agor ar 1 Medi 2018.
- 7.2 Mae'r argymhelliad yma yn dilyn **ystyriaeth o ystod eang o fodelau posib**. Crynhowyd y cynigion yma i **restr hir o fodelau posib**, a **gwerthuswyd yr opsiynau yma'n llawn** wrth gymharu prif fanteision ac anfanteision yn erbyn **ffactorau penodol**. Defnyddiwyd ffactorau'r strategaeth '*Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant*

Gwynedd', ffactorau yn y Cod Trefniadaeth, gweledigaeth dalgylch Y Berwyn a ffactorau perthnasol eraill. Roedd y ffactorau yn cynnwys, ond ddim yn gyfyngedig i:

- Ansawdd yr Addysg
- Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran o fewn dosbarthiadau
- Niferoedd disgyblion a llefydd gweigion
- Amgylchedd Dysgu – ansawdd ac addasrwydd adeiladau
- Statws / Categori Ysgol
- Arweinyddiaeth a staffio
- Y Gymuned
- Yr Iaith Gymraeg
- Ardrawiad Cydraddoldeb
- Adnoddau Ariannol
- Ffactorau Daearyddol

Mae'r gwerthusiad opsiynau llawn yma eisoes wedi ei gyflwyno i'r Cabinet am ystyriaeth yn Chwefror 2015, ac i'w weld yn atodiad 3.

7.3 Fel rhan o'r gwerthusiad opsiynau yma, defnyddiwyd hefyd casgliadau **asesiadau effaith Cymunedol , leithyddol a Chydraddoldeb**. Mae'r asesiadau yma yn atodiad 4, a holl ddogfennaeth gefndirol y cynnig ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion <<http://www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion>>. Yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 cynhaliwyd asesiad ardrawiad cydraddoldeb ynglŷn â'r cynnig. Mae'r asesiadau yn nodi'r sefyllfa bresennol ac yn dangos fod polisiau a threfniadau mewn lle a fyddai yn sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn cyd-fynd ag hawliau cyfartal. Wedi pwysu a mesur y ffactorau perthnasol deuir i'r casgliad bod sicrwydd yr hyrwyddir cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol yn sgil y cynnig a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithlon ac aflonyddu. Mae trefniadau mewn lle yn ogystal fydd yn monitro ac yn adolygu'r sefyllfa. Ystyrir felly fod canfyddiadau'r asesiadau yn parhau yn gyfredol ac yn berthnasol i'r argymhelliad.

7.4 **Cwblhawyd rhag-ymgynghoriad gyda'r Eglwys yng Nghrymu** ac ystyriwyd eu sylwadau, ynghyd â'r gwerthusiad opsiynau a'r asesiadau effaith cyn penderfynu cymeradwyo cynnal cyfnod o ymgynghoriad statudol ar y cynnig.

7.5 Yn dilyn **ystyried yr holl sylwadau** a dderbyniwyd yn ystod y **cyfnod ymgynghori statudol, ystyrir fod y cynnig ymgynghorwyd arno dal i gynnig yr opsiwn orau ar gyfer dyfodol addysg yn nalgylch Y Berwyn**. Mae dadansoddiad o'r sylwadau a dderbyniwyd yn cael sylw yn adran 5 a 6 ac atodiad 1 yr adroddiad yma, ac mae'r ymatebion ar gael yn llawn ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion.

7.6 Fel nodwyd yn yr adroddiad, mynegwyd nifer o sylwadau ar ddyluniad arfaethedig o'r Campws, ac mae'r Cyngor yn gwerthfawrogi derbyn y sylwadau hyn ac yn awyddus i weithio ymhellach gyda rhan-ddeiliaid i ddatblygu'r cynllun ymhellach.

7.7 Fel nodwyd, mae mater statws y Campws wedi derbyn cryn sylw yn ystod yr ymgynghoriad, ond, wedi pwysu a mesur a thrafod y mater ymhellach, argymhellir parhau gyda'r cynnig presennol o osod statws Gwirfoddol a Reolir (VC), ar y Campws Dysgu 3-19.

7.8 Mae'r cynnig yn parhau fel yr opsiwn ffafriedig am nifer o resymau. Trwy sefydlu Campws Dysgu 3-19, gellir **mynd i'r afael â nifer o'r heriau** a geir ar hyn o bryd yn nalgylch y Berwyn, creu **nifer o wahanol gyfleoedd i ddatblygu ar sylfaen ansawdd addysg a dysgu** presennol y dalgylch, yn ogystal â chynnig hyblygrwydd mewn nifer o ffyrdd i **greu darpariaeth addysgol gadarn a chynaliadwy i'r dyfodol**. Rhai o fuddion y cynnig yw ei fod yn:

- Gwella cysondeb yn safon ac ansawdd yr addysg yn nhref Y Bala
- Gwella safonau addysg wrth alluogi hyblygrwydd ar draws holl oedrannau fel bod rhannu adnoddau, staff a chyfleusterau yn dod yn arfer safonol

- Cael effaith ar faint ac amrediad oedran o fewn dosbarthiadau
- Gwneud cyfraniad sylweddol tuag at leihau nifer llefydd gweigion
- Yn gwella cyflwr a safon stad ysgolion y dalgylch wrth fuddsoddi £9.27miliwn ar greu Campws Gydol Oes newydd a gwaredu dau safle
- Cysoni nifer yr ysgolion i gyfarch y galw
- Rhesymoli cost fesul disgybl mewn ysgolion, gan leihau'r gost fesul disgybl i hafal neu well na'r cyfartaledd Sirol o £3,856 i'r Cynradd a £4,623 i'r Uwchradd
- Galluogi system uwch reoli modern newydd, bydd yn rhyddhau'r pennaeth o'r dosbarth, yn cynnig hyblygrwydd gyda'r strwythur staffio ar draws y sectorau, yn darparu cyfleoedd gyrfa newydd
- Sicrhau bod safle addysg o fewn pellter rhesymol i holl ddisgyblion y dalgylch
- Sicrhau arweinyddiaeth a rheolaeth gadarn
- Yn rhoi oddeutu £85,000 o arbedion yn ei gyfanrwydd, ac yn rhesymoli amrediad cost y disgybl yn y dalgylch
- Yn rhoi'r cyfle gorau i geisio cyflawni'r polisi iaith, gan ddefnyddio'r adnoddau staffio dysgu mwy byddai gan un sefydliad i'r defnydd gorau ar draws gwahanol safleoedd y dalgylch
- Diogelu a chryfhau'r ddarpariaeth ôl-16 yn y dalgylch

8 CAMAU NESAF

- 8.1 Os bydd y Cabinet yn penderfynu symud ymlaen â'r argymhellion yn yr adroddiad hwn - bydd angen cyhoeddi rhybuddion statudol yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ac arweiniad y Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013).
- 8.2 Byddai'r rhybuddion statudol yn cael eu cyhoeddi ar ddiwrnod ysgol a bydd cyfnod gwrthwynebu o 28 diwrnod o pan gyhoeddir y rhybuddion. Gall unrhyw un wrthwynebu'r cynnig.
- 8.3 Yn dilyn y cyfnod gwrthwynebu bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet am benderfyniad terfynol. Rhaid cofio bod rhai sefyllfaoedd lle bydd penderfyniad terfynol y Cyngor yn gallu cael ei gyfeirio at y Gweinidog Addysg a Sgiliau, Llywodraeth Cymru yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013).
- 8.4 Yn ddarostyngedig ar benderfyniadau'r Cabinet, dyma gamau nesaf y broses gydag amserlen amlinellol;

Camau'r Daith	Amserlen Amlinellol
Adroddiad Cabinet yn dilyn ymgynghoriad statudol	2 Mehefin 2015
Cyhoeddi Rhybuddion Statudol a chyfle i ymgynghorai wrthwynebu	Mehefin-Gorffennaf 2015
Penderfyniad Terfynol gan Gabinet y Cyngor	Medi 2015
Cychwyn Gwaith Adeiladu	Dechrau 2016
Agor Y Campws Dysgu	1 Medi 2018

9 ARGYMHELLION

- 9.1 Argymhellir felly:
- Cymeradwyo'r cynnig i gau Ysgol Bro Tegid, Ysgol Beuno Sant ac Ysgol y Berwyn ar 31 Awst 2018 a sefydlu Campws Dysgu 3-19 Cyfrwng Cymraeg statws Gwirfoddol a Reolir, (VC), ar safle presennol Ysgol y Berwyn i agor ar 1 Medi 2018.
  - Cymeradwyo cyhoeddi rhybuddion statudol ar y cynnig yn (i) uchod yn unol â gofynion Adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013.

- iii. Yn dilyn ystyried sylwadau'r ymgynghoriad yn gysylltiedig â phwysigrwydd penodi pennaeth a'r angen iddo gael ei benodi o flaen amser, cymeradwyo penodi a chyllido pennaeth y Campws Dysgu 3-19 o arbedion y cynllun, am o leiaf blwyddyn cyn agor yr ysgol ym Medi 2018.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Prif Weithredwr:

“Fel y nodais pan yn cyflwyno sylwadau ac adroddiad tebyg o ran dalgylch Ysgol Y Gader, pan mai mater yn cyrraedd y pwynt hwn yn y drefn, mae’n amser i’r Cyngor symud yn ei flaen i wireddu’r newid hwn. Yn amlwg, mae rhai gwrthwynebiadau i bob newid. Yn amlwg, mae mater statws yr ysgol yn fater sydd wedi derbyn sylw, ond byddwn yn awgrymu mai’r hyn sy’n allweddol i’r ffordd ymlaen yw, nid yn gymaint ei statws ond ansawdd a chynladwyedd yr hyn a ddarperir yno.

Unwaith eto, mae elfennau cost ynghlwm ag un o’r argymhellion, ac mae’r Pennaeth Cyllid yn cyfarch y mater hwnnw. Rwy’n cymeradwyo’r argymhellion.”

Y Swyddog Monitro:

“Wedi cwblhau cyfnod o ymgynghori statudol adroddir ar ganlyniadau’r broses gan hefyd ddarparu sylwadau ar yr ymatebion. Dilynwyd gofynion Deddf Safonau a Threfniadaeth (Cymru) 2013 ynghyd ac arweiniad Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 yn y broses. Mae rhaid i’r Cabinet ystyried a chloriannu’r wybodaeth a barn a gyflwynwyd mewn ymateb, y sylwadau ar y rhain ynghyd a’r ffactorau a gwybodaeth ehangach berthnasol sydd yn adroddiad a’r dogfennau cefndir wrth ddod i gasgliad ynglŷn â mabwysiadu’r argymhellion yn yr adroddiad ai pheidio.”

Y Pennaeth Cyllid:

“Mae hanes hir i gynlluniau Trefniadaeth Ysgolion yn Nalgylch Y Berwyn. Ar bob cam, mae swyddogion Cyllid wedi cydweithio gyda’r Adran Addysg wrth baratoi’r ffigyrau ariannol, ac rwy’n cadarnhau cywirdeb y ffigyrau sy’n ymddangos yn rhan 3.4 o’r adroddiad. Rwy’n argyhoeddedig fod yr achos busnes yn parhau’n gadarn, ac mae rhesymau amlwg i gefnogi’r argymhellion a gweithredu heb oedi pellach.

Un mater “newydd” gerbron yma, sydd ag ymhlygiad ariannol, yw penderfyniad iii, sef “*penodi a chyllido pennaeth y Campws Dysgu 3-19 o arbedion y cynllun, am o leiaf blwyddyn cyn dyddiad agor arfaethedig y Campws sef Medi 2018.*” Credaf byddai’n rhesymol i ddefnyddio £90,000 un-tro (amcangyfrif cost blwyddyn yn cynnwys yswiriant gwladol a phensiwn) o arbedion trefniadaeth i’r perwyl hwn.”

ATODIADAU

Atodiad 1	Dadansoddiad ac ymateb y Cyngor i sylwadau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol
Atodiad 2	Dadansoddiad yr ymgynghoriad plant a phobl ifanc gan hwylusydd arbenigol
Atodiad 3	Gwerthusiad opsiynau
Atodiad 4	Asesiadau Ardrawiad Ieithyddol, Cymunedol, Cydraddoldeb a’r Angen am Wahanol Fathau o Ysgolion

DOGFENNAU CEFNDIROL

Mae’r ohebiaeth a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol (gyda rhai wedi eu cyhoeddi’n llawn, rhai heb fanylion personol a rhai heb eu cyhoeddi yn unol â dymuniad yr ymatebwyr) ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion

Mae dogfennau cefndirol perthnasol eraill yn cynnwys y canlynol, hefyd ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk/trefniadaethysgolion neu drwy gysylltu â trefniadaeth.ysgolion@gwynedd.gov.uk

Dyma'r prif ddogfennau cefndirol perthnasol:

- Dogfen Ymgynghori Statudol 13 Mawrth – 28 Ebrill 2015
- Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013)
- Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013
- Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd
- Cynllun Blaenoriaethau - Maes Trefniadaeth Darpariaeth Addysg
- Dogfen Ffydd mewn Addysg Llywodraeth Cymru
- Agenda a Chofnodion Cyfarfodydd Panel Adolygu Dalgylch Y Berwyn 6 Mai 2014 a 14 Ionawr 2015
- Pecyn Ystadegol